

# Nyheter om EMU

NYHETSBREV FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ 1 JUNI 2003

## USA-dollararns fall förstärker den ekonomiska krisen i EMU-området

På ett år har den amerikanska dollarn fallit med omkring 25 procent gentemot euron. En för närvarande svag amerikansk konjunktur i kombination med växande underskott i USA:s bytesbalans och budget, anses ha drivit fram den svagare dollarn. Valutabedomare är dock rätt ense om att detta ska betraktas som en svagare dollar – inte som en starkare euro.

Bra eller dåligt? Det beror naturligtvis på betraktarens utgångspunkt.

De amerikanska exportföretagen tjänar på ett dollarfall. Deras varor blir billigare på den europeiska marknaden. Den svaga dollarn stärker således den amerikanska exportindustrin och underlättar den amerikanska ekonomins återhämtning. Ur europeiskt perspektiv finns det ett plus med en starkare euro: Prestige. Euron är nu tillbaka till ruta ett; kursen har nu passerat de 1,1750 dollar/euro som noterades när valutan debuterade i januari 1999. När den var som billigast – i slutet av år 2000 – kostade den bara 82 amerikanska cent. En politisk nesa, menade man på en del håll i Euroland.

EMU-länderna har länge önskat sig en starkare euro i förhållande till dollarn. Därför är det något av ödets ironi att förstärkningen inträffar vid sämsta möjliga tidpunkt. Under det första kvartalet i år hade de tolv euroländerna noll tillväxt i ekonomin, rapporterade Eurostat nyligen, och de ekonomiska utsikterna framöver ser minst sagt bleka ut, inte minst för euroområdet största enskilda ekonomi, Tyskland. Den tyska ekonomin i behöver all "devalveringshjälp" den kan gå för en exportledd återhämtning. Vad exportföretagen – och för den delen hela ekonomin – minst av allt behöver är en "revalverad" euro. Men det är, i praktiken, vad man fått sedan dollarn försvagats med mer än 25 procent på ett år.

Och det är i dagens konjunkturläge helt fel medicin för Tyskland och Euroområdet som helhet. EMU-länderna behöver penningpolitisk stimulans för att åtminstone få lite bättre fart på hjulen. Istället har de, i praktiken, fått åtstramning.

"Min mage värker allt mer med varje cent

som euron stärks över paritet med dollarn", säger Michael Rogowski, chef för tyska industriförbundet.

Europeiska centralbanken, ECB, har visserligen sänkt styrräntan med 0,75 procentenheter sedan i november i fjol, men det hjälper inte stort i Tysklands fall. Investmentbanken Merrill Lynch hävdar att den åtstramande effekten av valutakursförändringarna för Tysklands del motsvarar en räntehöjning på två procentenheter. I praktiken fungerar alltså eurons uppgång som en massiv penningpolitisk åtstramning. Även om ECB sänker reporäntan med ytterligare en halv procent vid sitt junimöte uppväger det inte följderna av den euroförstärkning som skett fram till nu. Ur högerpolitiskt perspektiv kan en starkare euro ha en fördel. Den kan bidra till det omvandlingstryck som anses behöva för att "omstrukturera" och "effektivisera" euroområdets ekonomier. Eftersom EU:s maktthavare inte har några möjligheter att

förändra eurons värde med politiska medel (växelkursen är flytande) och ECB-ledningens möjligheter att ytterligare sänka euronäntan är begränsade, samtidigt som finanspolitikens möjligheter redan är uttömda för de dominerande euroländerna (Tyskland, Frankrike och Italien, som tillsammans står för drygt 70 procent av EMU:s totala BNP) eftersom de redan har med EMU-mått mätt för stora underskott i de offentliga finanserna, återstår i stort sett bara möjligheten att återställa euroföretagens konkurrenskraft genom att sänka deras arbetskraftskostnader genom avregleringar av arbetsmarknaden. Vilket är lättare sagt än gjort. Det har inte minst den tyska regeringen fått erfara den senaste tiden. Gerhard Schröders nyliberala så kallade reformprogram, som utarbetats för tillmötesgå kraven från Bryssel, har mötts av massiva protester från fackföreningsrörelsen och vänsterflygeln i det socialdemokratiska partiet.

### Nej-sidan i fortsatt stark ledning

Två nya undersökningar ger nej-sidan fortsatt stark ledning. Enligt SIFO skulle 48 procent rösta nej till att införa euron om det var folkomröstning idag, 37 procent skulle rösta ja och 15 procent är osäkra. Ja-sidan har dock starkt sin position jämfört med den förra mätningen. Skillnaden är att nej-sidan leder med 11 procent istället för 16 procent som i en förra SIFO-mätningen. Sifo intervjuade 1.213 personer under perioden 13-22 maj. Frågan som ställdes var: "I den kommande folkomröstningen ställs frågan 'Anser du att Sverige skall införa euron som valuta?'. Om det vore folkomröstning i dag skulle du då rösta ja eller nej?".

Gallup har gjort en mätning under perioden 19-22 maj till 1013 personer. Den visar på ett övertag för nej-sidan på 13 procent. 49 procent skulle rösta nej om det vore folkomröstning idag, 36 procent skulle rösta ja och 15 procent är

osäkra. Frågan som ställdes var: "Den 14 september ska vi folkomrösta om Sverige ska införa Euron. Om det vore folkomröstning idag hur skulle du då ställa dig till frågan 'Anser du att Sverige ska införa Euron som valuta?' Skillnaden i Gallups mätning är att nej-sidan har ökat från en ledning med 7 procent till 13 procent, eftersom det var 44 procent för nej-sidan, 37 procent för ja-sidan och 19 procent osäkra i Gallups förra mätning. Danske Banks senaste mätning bekräftar nej-sidans övertag i opinionen inför folkomröstningen. I maj säger 42 procent "ja" eller "troligen ja", medan 54 procent säger "nej" eller "troligen nej" till att införa euron i Sverige. Av de säkra väljarna – de som har bestämt sig – är det 33 procent som röstar nej mot 21 procent för ja-sidan. Danske Banks undersökning består av intervjuer av 1.500 personer.

## Nej-sidan säkrare än ja-sidan

Var fjärde person som säger nej till ett svenskt medlemskap i EMU tycker samtidigt att frågan är mindre viktig. Bland ja-sidans anhängare är det bara en av hundra som har den inställningen.

Det visare n undersökning Sifo gjort på Nordeas uppdrag. Av alla som deltog i undersökningen, 1.000 personer, är drygt hälften säkra på hur de ska rösta den 14 september. Nej-sidans sympatisörer är något säkrare än ja-sidans. 62 procent av nej-anhängarna är mycket säkra på hur de ska lägga sin röst mot 56 procent av ja-anhängarna.

## Restaurangfack går emot euron

Hotell- och restaurangfacket (HRF) beslutade på sin kongress i maj att ta ställning mot ett svenskt EMU-medlemskap inför höstens folkomröstning. Beslutet klubbades med acklamation och togs ur strikt fackliga utgångspunkter, enligt HRF:s ordförande, John Herrström, som själv uppger att han kommer att rösta nej i höst.

De avgörande skälen mot ett EMU-medlemskap är enligt Herrström att det riskerar att få negativa effekter på svensk sysselsättning. Därtill befarar HRF onödiga påfrestningar på det svenska trygghets-systemet.

Förbundet, som ingår i LO, uppger att man inte kommer att delta i något kampanj-arbete inför folkomröstningen.

## Euroinflationen 2,1 procent

Inflationen i euroområdet sjönk till 2,1 procent på årsbasis i april från 2,4 procent i mars, visar siffror från Eurostat. Inflationen ligger därmed fortfarande över Europeiska centralbankens riktmärke på 2 procent. Jämfört med mars steg konsumentpriserna med 0,1 procent i april. Energipriserna föll med 2,9 procent jämfört med månaden före.

I EU som helhet var inflationstakten 1,9 procent i april, jämfört med 2,3 procent i mars. Högst inflationstakt bland EU-länderna hade fortfarande Irland med 4,6 procent. Lägst inflation hade Tyskland, 1,0 procent. Sverige hade en inflationstakt på 2,3 procent i april.

## Sverige har lägst statsstöd i EU

Under 2001 ökade statsstöden inom EU från 85 till 86 miljarder euro. Men det svenska statsstödet fortsatte att minska till 1,9 miljarder euro, vilket motsvarade 0,71 procent av BNP. Det är tillsammans med Storbritannien den lägsta statsstödsnivån

inom EU.

Våra nordiska grannar ligger däremot i topp i statsstödslistan. Finländska staten spenderade 1,58 procent av BNP på statsstöd, varav 65 procent gick till jordbruket. Danmarks statsstöd motsvarade 1,36 procent av BNP, medan EU-snittet låg på 0,99 procent.

"Även om statsstödet i EU fallit från totalt 102 miljarder euro 1997 till 86 miljarder år 2001, så utgör statsstöden fortfarande ett stort konkurrensproblem", säger EU-kommissionären Mario Monti.

## Oförändrad svensk export

Värdet av den svenska varuexporten uppgick i april till 70,6 miljarder kronor. Varuexporten har därmed varit oförändrad jämfört med samma månad i fjol, enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). Samtidigt minskade varuimporten med 1 procent till 57,3 miljarder kronor. Det ger ett handelsnetto för januari-april på 44,8 miljarder kronor, vilket ska jämföras med ett överskott på 51,0 miljarder kronor för samma månader i fjol.

## Krav på ny finländsk EU-omröstning

Finlands försvarsminister Matti Vanhanen (c) kräver en ny rådgivande folkomröstning om EU, skriver tidningen Iltalehti. Vanhanen har deltagit i EU:s framtidskonvent men fick avgå eftersom han blivit minister. Han anser att en folkomröstning behövs, om den nya EU-grundlag som håller på att utarbetas kringskär Finlands självständighet på ett väsentligt sätt. Enligt Vanhanen är reformen av EU:s grundfördrag av lika stor betydelse för riksdagen som godkännandet av Finlands nya grundlag. Reformen gäller gränserna för det nationella beslutsfattandet, betonar han.

## Färre småföretagare stödjer EMU

Stödet för EMU har minskat kraftigt bland Sveriges småföretagare. Men fortfarande är en majoritet för ett EMU-medlemskap, visar den senaste Småföretagarbarometern som görs av Företagarna och Förenings-sparbanken.

I hösta var 70 procent av småföretagarna för euron. I den senaste mätningen har siffran minskat till 59 procent, ett fall på 11 procent.

Västerbottningarna är minst positiva till EMU, medan östgötarna och skåningarna är mest positiva.

**"Historien visar att en valutaunion kräver ett mycket kraftfullt politiskt centrum för att fungera. Jag, och många med mig, vill inte se ett sådant starkt politiskt centrum. Därför tror jag att EMU kommer att gå i kvav inom fem, tio eller femton år i samband med en riktigt svår ekonomisk kris."**

**Nils Lundgren, tidigare chefsekonom på Nordea, Svenska Dagbladet 29 april**

## Tyskland klarar inte EU:s krav

Tysklands ekonomi klarar fortfarande inte av att följa stabilitetspakten inom EU. Det är kravet på max tre procent i budgetunderskott som inte kommer att uppnås.

Den tyske finansministern Hans Eichel har nu tillkännagivit att den tyska socialdemokratiska regeringen har misslyckats med att minska budgetunderskottet till den tillåtna nivån. Eichel meddelade dessutom att man inte kommer att lyckas få ekonomin i balans fram till 2006.

EU:s finanskommissionär Pedros Solbes har varnat Tyskland för vad som kan komma att hända om man inte heller följer stabilitetspakten 2004. Det som väntar är böter.

## Euroländerna måste spara

Det behövs en bättre samlad strategi i EMU-länderna för att få bukt med de alltför höga budgetunderskotten. Det anser EU-kommissionen i ett uttalande om de offentliga finanserna i EMU-länderna. Att EMU-länderna ofta skyller sina dåliga ekonomier på den allmänna lågkonjunkturen, godtas inte av kommissionen, som menar att det endast är en liten del av förklaringen. Kommissionären Pedro Solbes, sade i samband med presentationen av rapporten att "en kombination av besparingar och strukturreformer ger de bästa förutsättningarna för att uppnå Lissabonsstrategins mål för sysselsättning och tillväxt. Det är svåra val som måste göras och det finns inga enkla, snabba lösningar".